

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
The Characteristics of School Administrators Affecting Participation of
Community in School Under Kanchanaburi Primary
Educational Service Area Office 3

สุดารัตน์ ลั่นเหลือ¹ และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์²
Sudarat Lonlue¹ and Pongsak Ruamchomrat²
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, Email: ¹besudarat@gmail.com

Retrieved: September 14, 2024; Revised: October 4, 2024; Accepted: October 7, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา และ 3) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ประกอบด้วยครูผู้สอน จำนวน 293 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ ซึ่งมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ กำหนดระดับความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า

1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านลักษณะพื้นฐานธรรมชาติเดิมเป็นทุน ด้านการศึกษา ด้านความรู้ลึกและรู้รอบ ด้านความสามารถ ขำนาญในการบริหาร และจัดการศึกษา ด้านบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประเมินผล ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการดำเนินงาน และด้านการตัดสินใจ

3) คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ ด้านลักษณะพื้นฐานธรรมชาติเดิมเป็นทุน ด้านบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านความสามารถขำนาญในการบริหารและจัดการศึกษา และด้านความรู้ลึกและรู้รอบ มีค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนายเท่ากับ 0.758 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถทำนายการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาได้ร้อยละ 75.80 และได้สมการถดถอย คือ $\hat{Y} = 0.52 + 0.11X_1 + 0.11X_3 + 0.12X_4 + 0.20X_5 + 0.35X_6$ หรือ $\hat{Z}_Y = 0.11X_1 + 0.13X_3 + 0.14X_4 + 0.24X_5 + 0.43X_6$

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา; การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

This article aims to 1) study the characteristics of school administrators, 2) examine community involvement in educational institutions, and 3) investigate the characteristics of school administrators that significantly affect community participation. The sample used in this quantitative research consists of 293 teachers selected through a sampling method. The research instrument employed is a 5-point Likert scale questionnaire, which has a content validity ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability of 0.95. The statistical methods used for data analysis include percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis, with a significance level set at 0.05.

The findings were as follows 1) Overall, the characteristics of school administrators are viewed positively at a high level. When examined by individual aspects, it was found that all areas received high ratings, arranged in order of mean values from highest to lowest: foundational characteristics and inherent nature, education, depth of knowledge and awareness, administrative and management skills, trustworthy personality, and ethics, morality, and professional standards. 2) Community involvement in educational institutions is generally practiced at a high level. When examined in detail, it was found that all areas of practice are at a high level, arranged in order of mean values from highest to lowest: evaluation, benefit reception, operational activities, and decision-making. 3) The characteristics of school administrators that significantly affect community involvement include foundational characteristics and inherent nature, trustworthy personality, ethics, morality, and professional standards, administrative and management skills, and depth of knowledge and awareness. The predictive coefficient is 0.758, which is statistically significant, allowing for the prediction of community involvement in educational institutions at a rate of 75.80%. The regression equation is $\hat{Y} = 0.52 + 0.11X_1 + 0.11X_3 + 0.12X_4 + 0.20X_5 + 0.35X_6$ or $\hat{Z}_Y = 0.11X_1 + 0.13X_3 + 0.14X_4 + 0.24X_5 + 0.43X_6$

Keywords: Characteristics of School Administrators; Community Involvement

บทนำ

การพัฒนาสถานศึกษานั้นชุมชนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการที่ชุมชนจะช่วยเหลือสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาเองต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนทั้งในเรื่องปัจจัย วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนการลงมือปฏิบัติ แรงใจจากชุมชนนั้นด้วย การได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากชุมชนเป็นสิ่งที่สำคัญแสดงให้เห็นว่าชุมชนนั้นให้ความสนใจสถานศึกษาและถือว่าสถานศึกษาเป็นทรัพย์สินสมบัติอันมีค่าของชุมชน (นาวัน แกละสมุทร, 2562) โดยคุณสมบัติของผู้บริหารที่พึงประสงค์เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถทำให้การบริหารงานบรรลุผลสำเร็จตามต้องการมีประสิทธิภาพ และการปฏิบัติตนของผู้บริหารยังส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน หากผู้บริหารมีคุณสมบัติและความสามารถที่เหมาะสมก็จะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงานองค์กร ตลอดจนชุมชนและท้องถิ่นส่งผลให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ (ศุภมาศ วิสขนาม, 2560)

ปัญหาของการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงานด้านลักษณะทางสังคม และด้านบุคลิกภาพเพื่อให้การมีส่วนร่วมของ

ชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุผลทั้งด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ขนาดโรงเรียน ชุมชนเข้าไปสนับสนุนให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามความต้องการของโรงเรียนเท่านั้น ซึ่งเป็นปัญหาที่สมควรต้องเร่งแก้ไข โดยจะต้องอาศัยผู้บริหารที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมซึ่งจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและบรรลุผลตามที่ต้องการ (ดาวไสว ขุนทอง, 2566)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
3. เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

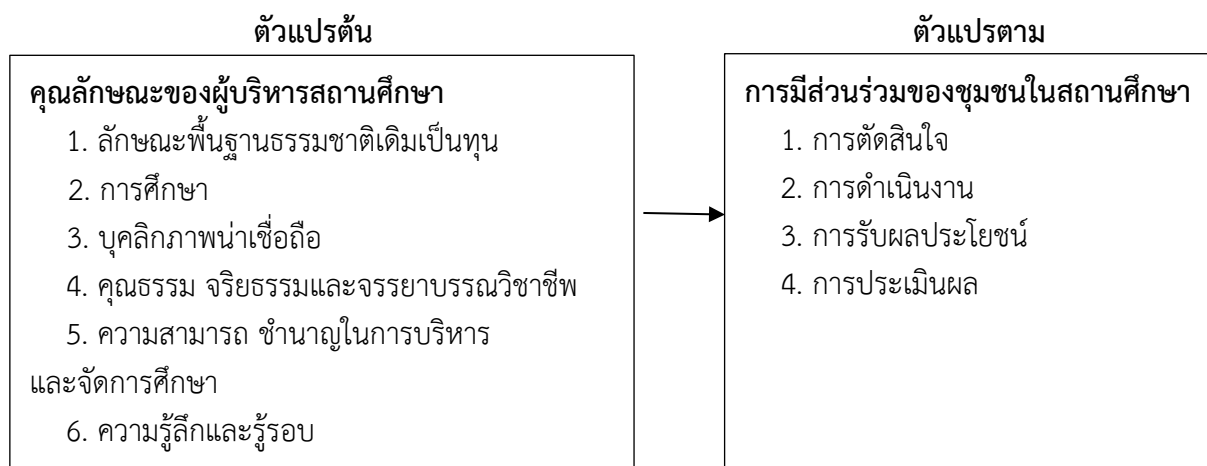
การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ คุณลักษณะของผู้บริหารของธีระ รุญเจริญ (2557) และการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาของผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1981)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2563) ได้ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษา คือบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งมาตรา 8 การจัดการศึกษาต้องยึดหลัก ดังนี้คือ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

กาญจนา ภูประภาชาติ, มิตรภาณี พุ่มกล่อม และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ (2565) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีวะ หมายถึง สิ่งชี้ให้เห็นลักษณะประจำตัวของผู้บริหารสถานศึกษาโดยสามารถสังเกตและเห็นได้จากพฤติกรรม การกระทำที่เป็นการแสดงออกของผู้บริหาร อันส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงาน ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการจัดระบบ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคมและชุมชน และด้านการพัฒนาตนเองในเชิงระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มุ่งส่งเสริม พัฒนาบริหารจัดการและดำเนินการให้สถานศึกษามีคุณภาพ มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถในการบริหารได้อย่างยอดเยี่ยม บรรลุผลเป้าหมายหรืออุดมการณ์ที่กำหนดไว้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กอบกฤษ การควรคิด (2561) สรุปไว้ว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ การจัดการศึกษาในชุมชนจะประสบผลสำเร็จได้ต้องมีพื้นฐานจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารซึ่งจะทำให้เกิดความผูกพันกันและช่วยกันพัฒนาสถานศึกษาได้ดี เป็นการเรียนรู้ร่วมกันด้วยกระบวนการทางสังคมของสมาชิกในชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยพื้นที่วิจัยตั้งอยู่ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 ประชากรในการศึกษาเป็นครูผู้สอนจำนวน 1,224 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3, 2566) กลุ่มตัวอย่างที่เลือกคือครูจำนวน 293 คน ซึ่งกำหนดจากตารางของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

เครื่องมือในการวิจัย มีการใช้แบบสอบถามที่ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ จำนวน 4 ข้อ เป็นแบบตรวจสอบรายการ 2) แบบสอบถามคุณลักษณะของผู้บริหาร จำนวน 30 ข้อ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และ 3) การมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 20 ข้อ ซึ่งใช้แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

การตรวจสอบเครื่องมือทำได้ดังนี้ ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อประเมินความเที่ยงตรง ค่าที่ได้ถูกนำมาคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งพบว่ามีความสอดคล้อง 0.67 จำนวน 4 ข้อ และ 1.00 จำนวน 46 ข้อ

ผู้วิจัยได้ทดลองใช้เครื่องมือที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษากับครูจำนวน 30 คน ในสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่น โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach, 1951) พบว่าค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.95

ผลการวิจัย

1) ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหาร มีรายละเอียดดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านลักษณะพื้นฐานธรรมชาติเดิมเป็นทุน	4.20	0.42	มาก
2. ด้านการศึกษา	4.14	0.49	มาก
3. ด้านบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ	4.08	0.50	มาก
4. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.07	0.52	มาก

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
5. ด้านความสามารถ ชำนาญในการบริหารและจัดการศึกษา	4.10	0.52	มาก
6. ด้านความรู้ลึกและรู้รอบ	4.14	0.54	มาก
รวมเฉลี่ย	4.12	0.40	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านลักษณะพื้นฐานธรรมชาติเดิมเป็นทุน ($\bar{X}=4.20$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษา ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.49) ด้านความรู้ลึกและรู้รอบ ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.54) ด้านความสามารถ ชำนาญในการบริหารและจัดการศึกษา ($\bar{X}=4.10$) ด้านบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ ($\bar{X}=4.08$) และด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ($\bar{X}=4.07$)

2) การมีส่วนร่วมของชุมชน มีรายละเอียดดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1. ด้านการตัดสินใจ	4.16	0.53	มาก
2. ด้านการดำเนินงาน	4.17	0.52	มาก
3. ด้านการรับผลประโยชน์	4.18	0.51	มาก
4. ด้านการประเมินผล	4.27	0.44	มาก
รวมเฉลี่ย	4.20	0.44	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการประเมินผล ($\bar{X}=4.27$) รองลงมาคือ ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}=4.18$) ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X}=4.17$) และด้านการตัดสินใจ ($\bar{X}=4.16$)

3) คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน มีรายละเอียดดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ในภาพรวม

ตัวแปรพยากรณ์	b	β	t	Sig.
ค่าคงตัว (contant)	0.52	-	3.58**	0.000
ด้านความรู้ลึกและรู้รอบ (X_6)	0.35	0.43	9.73**	0.000
ด้านความสามารถ ชำนาญในการบริหารและจัดการศึกษา (X_5)	0.20	0.24	4.95**	0.000
ด้านบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ (X_3)	0.11	0.13	2.96**	0.003
ด้านลักษณะพื้นฐานธรรมชาติเดิมเป็นทุน (X_1)	0.11	0.11	3.49**	0.001
ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (X_4)	0.12	0.14	2.82**	0.005
R= 0.87 R ² = 0.758 F= 179.87** Sig.= 0.000				

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุสามารถนำมาสร้างสมการถดถอยในรูปของคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.52 + 0.35X_6 + 0.20X_5 + 0.11X_3 + 0.11X_1 + 0.12X_4$$

และสมการถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Z}_Y = 0.43X_6 + 0.24X_5 + 0.13X_3 + 0.11X_1 + 0.14X_4$$

พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา โดยภาพรวม คือ ด้านความรู้ลึกและรู้รอบ (X_6) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 0.35 ด้านความสามารถ ชำนาญในการบริหารและจัดการศึกษา (X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 0.20 ด้านบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ (X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 0.11 ด้านลักษณะพื้นฐานธรรมชาติเดิมเป็นทุน (X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 0.11 และด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 0.12 ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย (R^2) = 0.758 นั่นคือ สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาได้ ร้อยละ 75.80

แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะของผู้บริหารในสถานศึกษา ด้านความรู้ลึกและรู้รอบ (X_6) ด้านความสามารถ ชำนาญในการบริหารและจัดการศึกษา (X_5) ด้านบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ (X_3) ด้านลักษณะพื้นฐานธรรมชาติเดิมเป็นทุน (X_1) และด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (X_4) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารในสถานศึกษาโดยภาพรวมนั้น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกมาให้เห็นถึงความสามารถ ความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงการรู้จักใช้หลักการต่าง ๆ ในการบริหารงาน จนทำให้องค์กรประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพ ดังที่ กฤษณพงษ์ ศรีทรัพย์ (2565) กล่าวว่า คุณลักษณะผู้บริหาร เป็นคุณลักษณะที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออก และปฏิบัติตนได้เหมาะสม บริหารจัดการบังคับบัญชาบุคลากร ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีความสุข ตลอดจน การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี ทำให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี พรหมทesar (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับกาญจนา ภูวประภาชาติ และคณะ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ซึ่งมีผลการวิจัยโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

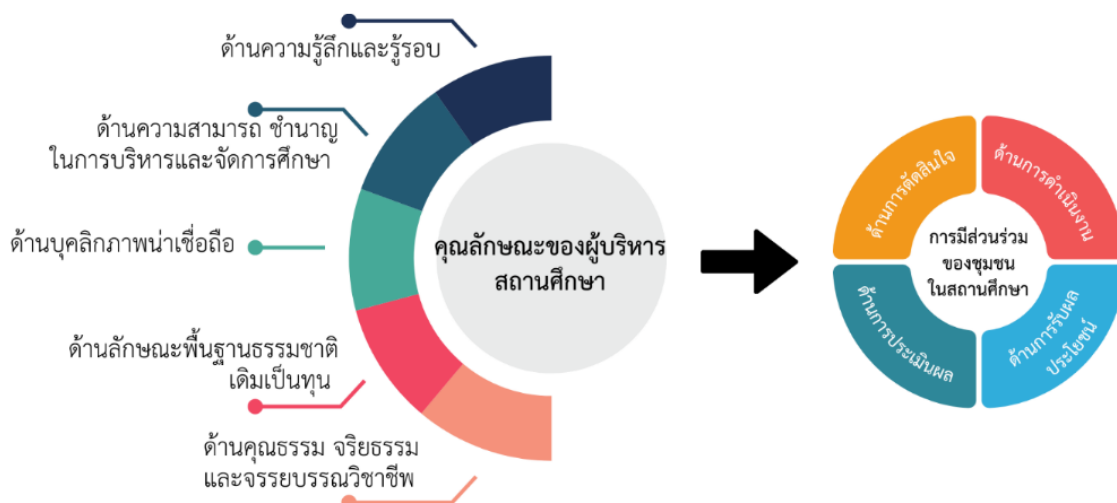
การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือคนในท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการวางแผน การดำเนินงานการพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาคเพื่อพัฒนาองค์กรให้มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้น ดังที่สอดคล้องกับงานวิจัยของกอบกฤษ การควรคิด (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับยุภาวรัตน์ ชันติกรม (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

คุณลักษณะของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา โดยภาพรวมด้านความรู้ลึกและรู้รอบ ด้านความสามารถ ชำนาญในการบริหารและจัดการศึกษา ด้านบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ ด้านลักษณะพื้นฐานธรรมชาติเดิมเป็นทุน และด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งผล

ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกมาให้เห็นถึงความสามารถ ความรู้ ความเข้าใจรวมถึงการรู้จักใช้หลักการต่าง ๆ ในการบริหารงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีความชำนาญทางการบริหารสถานศึกษาด้วยความเชี่ยวชาญรวดเร็วถูกต้อง เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะด้านความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และการประเมินสถานการณ์เพื่อประกอบการวางแผนการตัดสินใจ สังการและแก้ปัญหาจนทำให้องค์กรประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพ ดังที่ สเตตต์ (Stadt, 1973) ได้สรุปลักษณะผู้บริหารที่ดีไว้โดยคำนึงถึงมาตรฐานในการทำงาน เป็นที่พึ่งของคนอื่นหรือพึ่งพาอาศัยได้ มีความกล้า กล้าคิดกล้าที่จะเสี่ยงมีความรับผิดชอบ มีความสามารถที่จะแบ่งงานให้ผู้อื่นช่วยปฏิบัติ มีวินัยในตนเอง มีมโนภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถในการสื่อความหมาย มีสุขภาพดีและแข็งแรงมีสติปัญญา มีความสามารถในการจัดรูปงานมีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และพอร์เตอร์ (Porter, 2009) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะมีอาชีพ เป็นการมีความรู้อย่างแท้จริงในเรื่องที่ทำ รู้หลักวิชา รู้เหตุ รู้ผล ที่ไปที่มาของเรื่องที่ทำอย่างรอบด้านและสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ได้ อย่างเหมาะสม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะด้านความรู้ลึกและรู้รอบ ด้านความสามารถ ขำนาญในการบริหารและจัดการศึกษา ด้านบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ ด้านลักษณะพื้นฐานธรรมชาติเดิมเป็นทุน และด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับคุณลักษณะดังกล่าว จึงมีภาพประกอบแนวคิด ดังนี้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานการศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหาร และการจัดการศึกษา การค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 หน่วยงานการศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ จิตวิทยาการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมถึงการรู้จักใช้หลักการต่าง ๆ ในการบริหารงานของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในปรับปรุงการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของโครงการหรือกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาหรือโอกาสเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การทำงานของสถานศึกษา

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาเรื่องกลยุทธ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา

3.2 ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในสถานศึกษา

3.3 ควรมีการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของชุมชนในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ภูวประภาชาติ, มิตรภาณี พุ่มกล่อม และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2565). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากาญจนบุรี. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(4), 1392-1405.
- กอบกฤษ การควรคิด. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กฤษณพงษ์ ศรีทรัพย์. (2565). คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2557). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.
- ดาวไสว ขุนทอง. (2566, 15 กรกฎาคม). ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปากลำปี่ล็อก. [สัมภาษณ์].
- นาวัน แกละสมุทร. (2562). การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระธวัชชัย สุนติธมโม (วรรณนาวัน). (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุภาวรัตน์ ชันติกรม. (2566). การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์*, 11(1), 34-44.
- ศุภมาส วิสัยนาม. (2560). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- สุภาวดี พรหมทะสาร. (2561). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามทัศนะของครูผู้สอน
ในโรงเรียน สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา. (2562ก). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการการกฤษฎีกา.
- Best, J. W. (1981). *Research in education* (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3),
297-334.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N.T. (1981). *Rural development participation: concept and measure for
project design implementation and evaluation: rural development committee center for
international studies*. New York: Cornell University Press.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational
and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- Porter, M. E. (2009). *Hashemite kingdom of Jordan: The tourism cluster*. New York: Prentice-Hall.
- Stadt, R. W. & others. (1973). *Managing career education programs*. Englewood Cliffs, New Jersey:
Prentice-Hall.